

Svar på skriftligt spörsmål SSS 31/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om ändring av 21 kap. 6 § i strafflagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 31/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Ari Koponen /saf:

Understöder justitieministern min lagmotion (LM 56/2021 rd) om ändring av 21 kap. 6 § i strafflagen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I den lagmotion LM 56/2021 rd som det hänvisas till i spörsmålet och som lämnats in av riksdagsledamot Koponen /saf föreslås att minimistraflet för grov misshandel enligt 21 kap. 6 § i strafflagen (39/1889) höjs från ett års till två års fängelse.

Strafflagens 21 kap. om brott mot liv och hälsa förnyades i sin helhet 1995 som en del av den andra delfasen av totalrevisionen av strafflagen. Straffskalan för grov misshandel fastställdes då till fängelse i minst sex månader och högst tio år. År 2001 höjdes minimistraflet för grov misshandel till fängelse i ett år.

I det straffrättsliga systemet bestäms straffskalorna så att de på det sätt som proportionalitetsprincipen förutsätter motsvarar klandervärlden och allvarlighetsgraden i de typfall som hör till tillämpningsområdet för straffbestämmelsen. Straffskalorna ska å andra sidan också stå i rätt proportion till de straffskalor som föreskrivits för andra brott i straffbestämmelserna.

För grundformen av misshandel har böter eller fängelse i högst två år föreskrivits som straff. På så sätt överlappar straffskalan för misshandel och grov misshandel delvis varandra, vilket i vårt straffrättsliga system är det sedvanliga sättet när det gäller straffskalor för brottstypernas grundformer och grova gärningsformer. Detta gör det möjligt att på ett naturligt och tillbörligt sätt påföra ett rättvist straff oberoende av om gärningen i ett gränsfall anses uppfylla förutsättningarna för grundformen av misshandel eller för grov misshandel. Straffskalan för grov misshandel och den ännu allvarligare brottstypen, dvs. försök till dråp, överlappar å sin sida till tämligen stor del varandra.

När straffet bestäms är utgångspunkten i enskilda fall att straffet står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Högsta domstolen har i sin prejudikatpraxis gett avgöranden som styr rättspraxisen för bestämmande av straff vid grov misshandel (se t.ex. HD 2021:20). Av Krimos senaste årspublicering om påföljdssystemet (Kuusisto Mäkelä – Carling (red.): Seuraamusjärjestelmä 2020, s. 102) framgår att för grov misshandel dömer man enbart till fängelsestraff, och ungefär hälften av domarna är ovillkorliga. Den genomsnittliga längden på de ovillkorliga fängelsestraffen är någonstans mellan 1,5–2 år, den genomsnittliga längden på villkorliga straff igen något över ett år. År 2020 var 91 procent av de ovillkorliga fängelsestraffen 1–6 år och 92 procent av de villkorliga fängelsestraffen 1–2 år långa.

Straffskalan för grov misshandel visar å ena sidan att grov misshandel alltid är ett allvarligt brott och å andra sidan att det inom brottstypen ändå kan vara fråga om gärningar som är mycket olika med tanke på hur allvarliga och klandervärda de är. Då kan det, om fängelsestraffets längd tillåter, till exempel i fråga om en förstagångsforbrytare vara motiverat att döma ut fängelsestraffet som villkorligt. Detta straff kan förstärkas med en tilläggsåtgärd, som till exempel samhällstjänst, enligt 6 kap. 10 § i strafflagen.

Justitieministeriet följer noggrant med hur denna viktiga reglering som hör till ministeriets verksamhetsområde fungerar och hur den tillämpas.

Helsingfors 7.3.2022

Justitieminister Anna-Maja Henriksson